

Samenvatting Regionaal Adaptatieplan Vallei en Veluwe (RAP)

Aanleiding

Ons klimaat verandert en dat is goed te merken. We merken steeds vaker dat het natter, droger en warmer wordt. We zullen deze veranderingen moeten accepteren en ons hierop aanpassen. Dit vereist een toenemende aandacht en inzet op alle werkniveaus en op vele thema's.

In 2017 is het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) door het Rijk vastgesteld met daarin afspraken waar de overheden mee aan de slag moeten. Het DPRA is een kans om de opgaven in beeld te krijgen en integrale oplossingen te vinden en uit te voeren. Het DPRA beschrijft een zevental ambities die in 2050 gerealiseerd moeten zijn:

Afbeelding 1 – ambities DPRA

Binnen de Nationale Adaptatiestrategie (NAS) wordt een werkwijze gevolgd, waarmee de ambities via de stappen weten, willen en werken kunnen worden gerealiseerd.

Afbeelding 2 – werkwijze uitvoeringsplan klimaatadaptatie

In 2020 moeten de eerste drie ambities (kwetsbaarheden in kaart brengen, risicodialoog voeren en strategie en uitvoeringsagenda opstellen) gerealiseerd en verankerd zijn.

Inleiding

Onder het motto “Regionaal delen, lokaal doen” is het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) in 2017 vertaald naar onze eigen regio, het werkgebied van het waterschap Vallei en Veluwe. In december van dat jaar is het Regionaal Manifest Ruimtelijke Adaptatie ondertekend door 28 gemeenten, het waterschap, de provincies Gelderland en Utrecht, Vitens, Veiligheidsregio’s en Rijkswaterstaat. In het manifest is een gezamenlijke ambitie uitgesproken om in 2050 een klimaat-robuste regio te willen zijn waar we veilig, gezond en welvarend samenleven.

We werken inmiddels 3 jaar samen als manifestpartners en hebben al veel resultaten behaald.

- De kwetsbaarheden op het gebied van wateroverlast, hitte en droogte zijn in beeld gebracht in een klimaateffectatlas (www.klimaatvalleienveluwe.nl).
- We hebben risicodialogen gevoerd, op regionale en lokale schaal.
- We hebben onderling veel kennis uitgewisseld, trainingen verzorgd en een regionaal netwerk ontwikkeld.
- Het Regionaal Manifest dient als voorbeeld voor de andere regio’s.

In 2020 is een Regionaal Adaptatie Plan (RAP) opgesteld. Het RAP is bedoeld als regionale agenda met een dynamische gereedschapskist om samen te werken aan klimaatverandering. In het RAP zijn thematische ambities en doelen beschreven. Het gaat om de volgende thema’s:

1. Prettig wonen en werken.
2. Aangenaam recreëren.
3. Basisfuncties veiligstellen.
4. Natuurlijk bodem- en watersysteem.

De vier thema’s zijn bepaald op basis van de beschikbare informatie (o.a. de klimaateffectatlas en de Nationale Adaptatie Strategie) en samen met alle partners van de Manifestregio en met maatschappelijke partijen besproken door middel van workshops en rondetafelgesprekken.

De vier ruimtelijk-functioneel gekozen thema’s worden centraal gesteld in het RAP. Binnen elk thema moet rekening worden gehouden met de vier klimaattrends: het wordt natter, droger, warmer en de zeespiegel stijgt. Deze ruimtelijke en integrale insteek helpt ons om andere samenwerkingspartners en inwoners en bedrijven te vinden én te betrekken. Het RAP kan daarmee een bijdrage leveren aan het borgen van klimaatadaptatie, ook bij de implementatie van de *Omgevingswet*. Het Waterschap Vallei en Veluwe heeft al eerder haar ideeën hierover geformuleerd in de visie *Natuurlijk Ontwikkelen* (2015) en de *Blauwe Omgevingsvisie* (2019).

Het Regionaal Adaptatie Plan (RAP) is gemaakt in een “digitale tijd”, met digitale workshops en digitale bijeenkomsten. Er is daarom ook gekozen voor alleen een digitale versie van het plan. Zo is het dynamisch en altijd up-to-date. Voor de inhoud verwijzen wij u daarom naar:

<https://klimaatvalleienveluwe.nl/professional/ruimtelijke-adaptatie-strategie/>

Hieronder leest u een korte samenvatting van de inhoud.

Inhoud en aanpak RAP

Per thema is een gezamenlijke ambitie geformuleerd (zie bijlage), de urgentie en het belang om aan de slag te gaan en welke mogelijke maatregelen partners alleen of samen kunnen nemen. Er zijn vele maatregelen mogelijk. Het is echter niet realistisch om alles tegelijk op te pakken. Er is daarom voor gekozen om te focussen op de belangrijkste gezamenlijke opgaves. Er is een concept-werkplan 2021-2022 opgesteld met daarin de gezamenlijk speerpunten en projecten. In het najaar van 2020 wordt het werkplan verder uitgewerkt en wordt bepaald wie wat gaat doen en hoe de activiteiten worden gefinancierd.

De volgende speerpunten (incl. projecten) worden in het Werkplan 2021-2022 uitgewerkt:

Thema #1 Prettig Wonen en Werken
➤ Prettig Leefklimaat in en om de woning 1^e project = Ketenafspraken klimaatbestendig bouwen2^e project = Ontwikkelafspraken met woningcoöperaties3^e project = Instrumentenmix voor bestaand stedelijk gebied4^e project = Stimuleringsregeling klimaatbestendige maatregelen➤ Aandacht voor hittestress tijdens extreem warme dagen 5^e project = Hitteplan

Thema #2 Aangenaam Recreëren
➤ Koele en bereikbare (dag)recreatiegebieden 6^e project = Groenblauwe recreatie

Thema #3 Basisfuncties Veiligstellen
➤ Ondanks toenemende kans op natuurbranden, nemen de gevolgen niet toe door preventie en bestrijding 7^e project = Natuurbrandpreventieplan➤ Gevolgen van overstroming van dijken zijn bekend en het risico op slachtoffers en schade is zoveel als mogelijk beperkt 8^e project = Overstromingsbestendige gebieden en gebouwen➤ De (hoofd)verdeelstations zijn hittebestendig en beschermd tegen overstroming 9^e project = Beoordelen (hoofd)verdeelstations➤ Het hoofwegennet en spoor zijn snel (weer) begaanbaar na piekbuien en overstromingen 10^e project = Doorgaande wegen klimaat-robust

Thema #4 Natuurlijk Bodem- en Watersysteem

- **Vergroten biodiversiteit, beperken ziektes en plagen en verbeteren luchtkwaliteit**
11^e project = Klimaatbestendig groen / Loofbomenadvies
- **Voldoende water in droge periodes**
12^e project = Waterbeschikbaarheidsstrategie
13^e project = Duurzaam grondwatersysteem
- **Klimaatbestendige ruimtelijke inrichting en gebruik van het natuurlijk systeem**
14^e project = Verkenning Regio Vallei en Veluwe 2120

Meerwaarde van het RAP

Door gezamenlijk op te trekken, daar waar mogelijk, kan tegen geringe kosten invulling worden gegeven aan de afspraken uit het Deltaplan. Daarmee kunnen we aanspraak maken op de beschikbare rijks gelden en ook de middelen benutten van provincie, waterschap en anderen. Bovendien creëren we een basis van uniformiteit en maken we het mogelijk om onderling gegevens, kennis en ervaring uit te wisselen. Door de omvang van de samenwerking wordt het ook voor andere partijen (zoals de GGD'en, woningcoöperaties, bouwers, landschap-beherende organisaties, etc.) interessant om aan te haken. In een groeiend en breder wordend netwerk kunnen (meer en beter) kansen samen worden opgepakt.

Bestuurlijke besluitvorming RAP

Het Regionaal Adaptatieplan (RAP) is feitelijk een strategische uitwerking van de ambities uit het Regionaal Manifest Ruimtelijke Adaptatie dat in december 2017 is ondertekend. Door in te stemmen met het RAP (als koersdocument) geven we gezamenlijk invulling aan een strategie en aanpak die moet leiden tot een klimaat-robuste regio in 2050.

In september 2020 wordt het RAP door het dagelijks bestuur van de verschillende partners vastgesteld (i.c. het college van B&W). Vervolgens wordt de inhoud van het RAP aangeboden (ter kennisname) aan de algemene besturen (i.c. de gemeenteraad). Ter ondersteuning van de behandeling van het RAP in de gemeenteraad wordt in oktober 2020 een informatieve Webinar georganiseerd. Hierin wordt een presentatie gegeven over het RAP en de achtergronden. Er is dan ook volop gelegenheid tot het stellen van vragen en het maken van opmerkingen. Omdat het Webinar wordt opgenomen, kan er ook later nog kennis van worden genomen. Op basis van alle reacties wordt het RAP (indien nodig) nog wat aangepast.

In december 2020 vindt tijdens de jaarlijkse Klimaattop van de Manifestregio de bestuurlijke ondertekening plaats door de verantwoordelijke wethouders en bestuurders.

Bijlage - Ambities RAP (deel 1 van 2)

THEMA #1 - PRETTIG WONEN EN WERKEN

Klimaatbestendig, veilig en gezond

ingerichte stedelijke leefomgeving

Onder alle weersomstandigheden is sprake van een optimaal leefklimaat in gebouwen waar gewoond en gewerkt wordt, met bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen.

Water(overlast) en hittestress in gebouwen wordt voorkomen door inrichtingsmaatregelen op het niveau van gebouw en omgeving. Nieuwe gebouwen worden zoveel mogelijk klimaatadaptief gebouwd.

Er is (relatief) minder verharding en meer vergroening in de woon- en werkomgeving, o.a. vanwege de infiltratiemogelijkheden van regenwater.

Wijken en werklocaties blijven bereikbaar via doorgaande wegen bij extreem weer.

THEMA #2 - AANGENAAM RECREËREN

Klimaatbestendig, veilig en gezond

ingericht recreatief buitengebied

De regio blijft een aantrekkelijk gebied om te recreëren, met veel ruimte voor buitenrecreatie in een groene en verkoelende omgeving.

Er is voldoende veilig en schoon open zwemwater voor bewoners en bezoekers van de regio.

Publieke en private parken en recreatiegebieden bieden verkoeling en zijn goed bereikbaar vanaf de dichter bevolkte gebieden.

Evenementen zijn voorbereid op extreme weersituaties.

Bijlage - Ambities RAP (deel 2 van 2)

THEMA #3 – BASISFUNCTIES VEILIGSTELLEN

Klimaatbestendig, veilig en robuust

ontworpen infrastructuur en nutsvoorzieningen

Basisfuncties (vitaal en kwetsbaar) in de regio blijven ook tijdens extreem weer operationeel.

Bereikbaarheid van basisfuncties blijft gewaarborgd: zoals ziekenhuizen, verzorgingshuizen en hulpdiensten.

Wijken en werklocaties blijven bereikbaar via doorgaande wegen bij extreem weer.

THEMA #4 – NATUURLIJK BODEM- EN WATERSYSTEEM

Klimaatbestendig, robuust en veerkrachtig

natuurlijk bodem- en watersysteembeheer

De ruimtelijke inrichting en het bodemgebruik sluiten aan op de natuurlijke (on)mogelijkheden van het bodem- en watersysteem en de toekomstige veranderingen die we daarin verwachten door de klimaatverandering.

Onze fysieke leefomgeving in zowel stad en land heeft ruim voldoende klimaatbestendig groen met waarde voor mens en natuur.

De bodemkwaliteit is hoog waardoor regenwater infiltreert, de biodiversiteit groot is en groeiomstandigheden optimaal zijn.

Regenwater wordt benut en gebufferd. Zo blijft (grond)water beschikbaar in droge periode. Water wordt vertraagd afgevoerd. Waterberging voorkomt wateroverlast.

In robuuste en met elkaar verbonden natuurkerngebieden zijn omstandigheden waarin kwetsbare soorten meer kans hebben te overleven, ook met de toename van extreme weersituaties.